

REFERAT Børne- og Ungdomsudvalget 2007-2021 d. 02-02-2017

Mødedato Torsdag d. 02. februar 2017 kl. 15:30

Mødested

Indholdsfortegnelse

Referat - Åben.....	3
Referat med bilag - Åben.....	15

Punkt 1: Referat - Åben

Referat

Børne- og Ungdomsudvalget

Ordinært møde

Mødetidspunkt:

02-02-2017 15:30

Mødeafholdelse:

Mødelokale, Aalborg Kongres & Kultur Center

NB.

Tilstede:

Christina Lykke Eriksen (F) - Formand
Anders Broholm (V)
Kristina Lilly Frandsen (V)
Mette Hardam (V)
Ida Skov (Ø)
Jørgen Tousgaard (A)
Bahram Dehghan (A)
Bent H. Pedersen (A)
Lars Oldager (DF)

Fraværende:

Stedfortrædere:

Indholdsfortegnelse

Børne- og Ungdomsudvalget

02-02-2017 15:30

1 (Åben) Opgørelse over ankesager - 2016	3
2 (Åben) Brug af reklame og sponsorater i Børne- og Ungdomsudvalgets område	5
3 (Åben) Orientering om dysleksi-indsatsen	6
4 (Åben) Orientering om den understøttende undervisning	8
5 (Åben) Februar 2017 - Orientering fra Børne- og Ungdomsudvalgets område	10

1 (Åben) Opgørelse over ankesager - 2016

Sags ID: EMN-2016-00155

Sagsbehandler: Lene Jelsbak Mortensen

Ansvarligt center: Familie

Beslutningskompetence

BUU/HR

Sagsfremstilling

På møde i Børne- og Ungdomsudvalget foråret 2015 blev det besluttet, at der årligt skal laves en opgørelse over de klageafgørelser, der er truffet i Ankestyrelsen i relation til børneområdet.

I februar 2016, fik Børne- og Ungdomsudvalget samt Handicaprådet således opgørelsen for perioden 1. maj – 31. december 2015 til orientering. Overordnet set viste optællingen for denne periode, at Ankestyrelsen stadfæstede kommunens afgørelse i 73 % af sagerne.

Hermed fremlægges opgørelsen for perioden 1. januar – 31. december 2016.

Opgørelsen er foretaget med udgangspunkt i hvor mange klager der er hhv. stadfæstet (dvs. kommunens afgørelse godkendes), hjemvist til fornyet behandling eller underkendt/ændret. Ankestyrelsen har i alt i perioden behandlet 44 klager, hvor af de 32 stadfæstede kommunens afgørelse – svarende til 73 % ligesom i 2015. Nedenstående skema viser fordelingen på sagsområde og afgørelse.

Optælling af afgørelser fra Ankestyrelsen, perioden 01.januar til 31. december 2016:

Sagsområde	Afgørelsen stadfæstet	Afgørelsen hjemvist til fornyet behandling	Afgørelsen underkendt / ændret
Sericelovens (SL) § 41 merudgifter SL § 42 tabt arbejdsfortjeneste	5	5	3
SL § 58 anbringelse uden samtykke	10		
SL § 69 ændring af anbringelsessted	2		
SL § 71 vedr. samvær	12		
SL § 76 efterværn	2		
SL § 52 efterskole	1	1	
SL § 52 ansøgning om psykologhjælp			1
SL § 52 – forældrebetaling i forbindelse med anbringelse jf. betalingsbekendtgørelse § 4		2	

Total	32	8	4

Indstilling

Børne-, skole- og arbejdsmarkedsdirektøren indstiller, at Børne- og Ungdomsudvalget og Handicaprådet tager opgørelsen af ankesager til efterretning.

Tidligere beslutninger:

.

Beslutninger:

Taget til efterretning.

Bilag

2 (Åben) Brug af reklame og sponsorater i Børne- og Ungdomsudvalgets område

Sags ID: EMN-2014-01440

Sagsbehandler: Hanne Rosenkrantz Helgesen

Ansvarligt center: Ledelsessekretariatet

Beslutningskompetence
BUU

Sagsfremstilling

Frederikshavn Kommune vedtog i juni 2009 et regelsæt for brug af reklame og sponsorater i Frederikshavn Kommune. Regelsættet blev udvidet lidt, gældende for børne- og ungeområdet. Se bilag.

I forbindelse med Børne- og Ungdomsudvalgets godkendelse af det udvidede regelsæt blev det også besluttet, at udvalget årligt får en orientering om praksis og erfaringer på området.

Administrationen har i januar 2017 spurgt både kommunale og selvejende enheder i Børne- og Ungdomsudvalgets regi, om skolen/institutionen har indgået reklame- eller sponsoraftaler.

Kun en af de forespurgte enheder har indgået en aftale:

- Idrætsbørnehaven Bispevang har fået sponsoreret arbejdstøj til personalet. Værdien af arbejdstøjet er 16.500 kr. Aftalen blev indgået i januar 2016 og udløber januar 2017.

Indstilling

Børne-, skole- og arbejdsmarketsdirektøren indstiller, at Børne- og Ungdomsudvalget tager orienteringen til efterretning.

Tidligere beslutninger:

.

Beslutninger:

Taget til efterretning.

Bilag

- Regelsæt for brug af reklame og sponsorater (1768898 - EMN-2014-01440)

3 (Åben) Orientering om dysleksi-indsatsen

Sags ID: EMN-2016-01511

Sagsbehandler: Lise Jørgensen

Ansvarligt center: B&U

Beslutningskompetence
BUU

Sagsfremstilling

På baggrund af den nationale og obligatoriske ordblindetest, som henvender sig til børn fra 3. klasse og frem til unge på ungdomsuddannelserne, har Center for Børn og Skole udarbejdet en strategi og handleplan for de elever, som får konstateret dysleksi/ordblindhed. Der er udarbejdet to kompendier. Et, der henvender sig til forvaltning og forældre (bilag 1), og et andet, der henvender sig til medarbejdere i skolerne (bilag 2).

For at kunne indfri strategien og handleplanen for elever med dysleksi, er der igangsat to overordnede tiltag:

- Der arbejdes med udgangspunkt i strategien og handleplanen på skoleafdelingerne.
- Efteruddannelse af personale på skoleafdelingerne.

Strategi og handleplan

Ordblindetesten tages på børn og unge, som viser tegn på ordblindhed.

Testen følges op af konkrete handlinger for at understøtte barnet i løbet af skolegangen.

Der iværksættes følgende tiltag:

Læse og skrivefærdigheder

Løbende gennem hele skoleforløbet modtager eleven særlig tilrettelagt undervisningsforløb, som understøtter elevens læse og skrivefærdigheder.

IT –værktøjer

Eleven modtager IT udstyr fra skoleafdelingen med IT- programmer, som kan kompensere for elevens vanskeligheder og dermed understøtte eleven i undervisningen. Eleven modtager undervisning i brug af programmerne og bliver løbende introduceret til nye programmer.

Selvindsigt

Eleven deltager i børnenetværk for elever med ordblindhed 4 gange årligt i skoledistriktet. I netværket møder eleven andre elever med sammen udfordringer, får viden og indsigt i hvad det vil sige at være ordblind og kendskab til nyeste viden om ordblindhed.

På baggrund af de ovenstående udarbejdes en handleplan for eleven i samarbejde mellem skole og forældre. Handleplanen evalueres to gange årligt, således at elevens udvikling følges tæt med mulighed for at ændre eller iværksætte nye tiltag, som understøtter elevens læring.

Efteruddannelse

Alle lærere og pædagoger, som arbejder med undervisning, efteruddannes i foråret 2017 i arbejdet med ordblinde elever. Efteruddannelsen skal give øget indsigt i, hvad ordblindhed er, og hvordan denne elevgruppe skal undervises for at kunne tilgodese eleverne i undervisningen. Det er et fælles ansvar at understøtte eleverne, da ordblinde elever deltager i den almene undervisning og dermed møder mange medarbejdere i løbet af skoledagen.

Efteruddannelsen består af tre elementer:

- Tre timers efteruddannelse: Viden om ordblindhed og undervisningsmiljøets påvirkning
- Strategien og handleplanen for medarbejdere gennemgås ved et personalemøde
- En times efteruddannelse i brug af IT- programmer, som ordblinde elever benytter i undervisningen.

De to bilag har været til kommentering hos Kompetencecenter for læsning samt Ordblindeforeningen, som har meldt positivt tilbage på det samlede materiale.

Handicaprådet orienteres, som tidligere aftalt med børne- og skolechefen, om dysleksi-indsatsen efter Børne- og Ungdomsudvalgets orientering.

Indstilling

Børne-, skole- og arbejdsmarkedsdirektøren indstiller, at Børne- og Ungdomsudvalget tager orienteringen til efterretning.

Tidligere beslutninger:

.

Beslutninger:

Taget til efterretning.

Bilag

- Dysleksi for forvaltning + forældre (1724104 - EMN-2016-01511)
- Dysleksi - medarbejdere i skolerne (1761165 - EMN-2016-01511)

4 (Åben) Orientering om den understøttende undervisning

Sags ID: EMN-2016-00721

Sagsbehandler: Birthe Rømer Thulstrup

Ansvarligt center: Skoledistrikter

Beslutningskompetence
BUU

Sagsfremstilling

I forbindelse med indførelsen af Skolereformen pr. 1. august 2014 blev det fastsat, at undervisningen i folkeskolens fag og obligatoriske emner skulle suppleres af tid til understøttende undervisning.

På daværende tidspunkt besluttede Børne- og Ungdomsudvalget, at personalesammensætningen i den understøttende undervisning normerings- og budgetmæssigt skulle fastlægges som:

- Indskoling: 75 % pædagogisk personale og 25 % lærere
- Mellemtrin: 50 % pædagogisk personale, 25 % pædagogisk personale eller andre kompetencer og 25 % lærere
- Udskoling: 25 % pædagogisk personale, 50 % pædagogisk personale eller andre kompetencer og 25 % lærere.

I forbindelse med vedtagelsen af budget 2017 blev det besluttet at ændre på den budgetmæssige fordeling af timerne til den understøttende undervisning.

Med ikrafttræden den 1. august 2017 vil alle timer til den understøttende undervisning budgetmæssigt blive udmeldt som ressourcer til "pædagogisk personale eller andre kompetencer."

Center for Børn og Skole foreslår, at den fremadrettede personalesammensætning i den understøttende undervisning besluttet af de enkelte distriktsskoleledere og skolebestyrelser indenfor den udmeldte økonomiske ramme.

Indstilling

Børne-, skole og arbejdsmarkedsdirektøren indstiller, at Børne- og Ungdomsudvalget godkender, at distriktsskolelederne og skolebestyrelserne beslutter personalesammensætningen i den understøttende undervisning.

Tidligere beslutninger:

.

Beslutninger:

Godkendt.

Personalesammensætningen i den understøttende undervisning evalueres efter en 2 årig periode.

Bilag

5 (Åben) Februar 2017 - Orientering fra Børne- og Ungdomsudvalgets område

Sags ID: EMN-2013-01659

Sagsbehandler: Hanne Rosenkrantz Helgesen

Ansvarligt center: B&U

Beslutningskompetence

BUU

Sagsfremstilling

Diverse orientering fra Børne- og Ungdomsudvalgets område, herunder

- Politisk temadag den 28. april om Rammeaftalen 2018

Indstilling

Børne-, skole- og arbejdsmarkedsdirektøren indstiller, at Børne- og Ungdomsudvalget tager orienteringen til efterretning.

Tidligere beslutninger:

.

Beslutninger:

Taget til efterretning.

Bilag

Punkt 2: Referat med bilag - Åben

Referat

Børne- og Ungdomsudvalget

Ordinært møde

Mødetidspunkt:

02-02-2017 15:30

Mødeafholdelse:

Mødelokale, Aalborg Kongres & Kultur Center

NB.

Tilstede:

Christina Lykke Eriksen (F) - Formand
Anders Broholm (V)
Kristina Lilly Frandsen (V)
Mette Hardam (V)
Ida Skov (Ø)
Jørgen Tousgaard (A)
Bahram Dehghan (A)
Bent H. Pedersen (A)
Lars Oldager (DF)

Fraværende:

Stedfortrædere:

Indholdsfortegnelse

Børne- og Ungdomsudvalget

02-02-2017 15:30

1 (Åben) Opgørelse over ankesager - 2016	3
2 (Åben) Brug af reklame og sponsorater i Børne- og Ungdomsudvalgets område	5
3 (Åben) Orientering om dysleksi-indsatsen	6
4 (Åben) Orientering om den understøttende undervisning	8
5 (Åben) Februar 2017 - Orientering fra Børne- og Ungdomsudvalgets område	10

1 (Åben) Opgørelse over ankesager - 2016

Sags ID: EMN-2016-00155

Sagsbehandler: Lene Jelsbak Mortensen

Ansvarligt center: Familie

Beslutningskompetence

BUU/HR

Sagsfremstilling

På møde i Børne- og Ungdomsudvalget foråret 2015 blev det besluttet, at der årligt skal laves en opgørelse over de klageafgørelser, der er truffet i Ankestyrelsen i relation til børneområdet.

I februar 2016, fik Børne- og Ungdomsudvalget samt Handicaprådet således opgørelsen for perioden 1. maj – 31. december 2015 til orientering. Overordnet set viste optællingen for denne periode, at Ankestyrelsen stadfæstede kommunens afgørelse i 73 % af sagerne.

Hermed fremlægges opgørelsen for perioden 1. januar – 31. december 2016.

Opgørelsen er foretaget med udgangspunkt i hvor mange klager der er hhv. stadfæstet (dvs. kommunens afgørelse godkendes), hjemvist til fornyet behandling eller underkendt/ændret. Ankestyrelsen har i alt i perioden behandlet 44 klager, hvor af de 32 stadfæstede kommunens afgørelse – svarende til 73 % ligesom i 2015. Nedenstående skema viser fordelingen på sagsområde og afgørelse.

Optælling af afgørelser fra Ankestyrelsen, perioden 01.januar til 31. december 2016:

Sagsområde	Afgørelsen stadfæstet	Afgørelsen hjemvist til fornyet behandling	Afgørelsen underkendt / ændret
Serielovens (SL) § 41 merudgifter SL § 42 tabt arbejdsfortjeneste	5	5	3
SL § 58 anbringelse uden samtykke	10		
SL § 69 ændring af anbringelsessted	2		
SL § 71 vedr. samvær	12		
SL § 76 efterværn	2		
SL § 52 efterskole	1	1	
SL § 52 ansøgning om psykologhjælp			1
SL § 52 – forældrebetaling i forbindelse med anbringelse jf. betalingsbekendtgørelse § 4		2	

Total	32	8	4

Indstilling

Børne-, skole- og arbejdsmarkedsdirektøren indstiller, at Børne- og Ungdomsudvalget og Handicaprådet tager opgørelsen af ankesager til efterretning.

Tidligere beslutninger:

.

Beslutninger:

Taget til efterretning.

Bilag

2 (Åben) Brug af reklame og sponsorater i Børne- og Ungdomsudvalgets område

Sags ID: EMN-2014-01440

Sagsbehandler: Hanne Rosenkrantz Helgesen

Ansvarligt center: Ledelsessekretariatet

Beslutningskompetence
BUU

Sagsfremstilling

Frederikshavn Kommune vedtog i juni 2009 et regelsæt for brug af reklame og sponsorater i Frederikshavn Kommune. Regelsættet blev udvidet lidt, gældende for børne- og ungeområdet. Se bilag.

I forbindelse med Børne- og Ungdomsudvalgets godkendelse af det udvidede regelsæt blev det også besluttet, at udvalget årligt får en orientering om praksis og erfaringer på området.

Administrationen har i januar 2017 spurgt både kommunale og selvejende enheder i Børne- og Ungdomsudvalgets regi, om skolen/institutionen har indgået reklame- eller sponsoraftaler.

Kun en af de forespurgte enheder har indgået en aftale:

- Idrætsbørnehaven Bispevang har fået sponsoreret arbejdstøj til personalet. Værdien af arbejdstøjet er 16.500 kr. Aftalen blev indgået i januar 2016 og udløber januar 2017.

Indstilling

Børne-, skole- og arbejdsmarketsdirektøren indstiller, at Børne- og Ungdomsudvalget tager orienteringen til efterretning.

Tidligere beslutninger:

.

Beslutninger:

Taget til efterretning.

Bilag

- Regelsæt for brug af reklame og sponsorater (1768898 - EMN-2014-01440)

3 (Åben) Orientering om dysleksi-indsatsen

Sags ID: EMN-2016-01511

Sagsbehandler: Lise Jørgensen

Ansvarligt center: B&U

Beslutningskompetence
BUU

Sagsfremstilling

På baggrund af den nationale og obligatoriske ordblindetest, som henvender sig til børn fra 3. klasse og frem til unge på ungdomsuddannelserne, har Center for Børn og Skole udarbejdet en strategi og handleplan for de elever, som får konstateret dysleksi/ordblindhed. Der er udarbejdet to kompendier. Et, der henvender sig til forvaltning og forældre (bilag 1), og et andet, der henvender sig til medarbejdere i skolerne (bilag 2).

For at kunne indfri strategien og handleplanen for elever med dysleksi, er der igangsat to overordnede tiltag:

- Der arbejdes med udgangspunkt i strategien og handleplanen på skoleafdelingerne.
- Efteruddannelse af personale på skoleafdelingerne.

Strategi og handleplan

Ordblindetesten tages på børn og unge, som viser tegn på ordblindhed.

Testen følges op af konkrete handlinger for at understøtte barnet i løbet af skolegangen.

Der iværksættes følgende tiltag:

Læse og skrivefærdigheder

Løbende gennem hele skoleforløbet modtager eleven særlig tilrettelagt undervisningsforløb, som understøtter elevens læse og skrivefærdigheder.

IT –værktøjer

Eleven modtager IT udstyr fra skoleafdelingen med IT- programmer, som kan kompensere for elevens vanskeligheder og dermed understøtte eleven i undervisningen. Eleven modtager undervisning i brug af programmerne og bliver løbende introduceret til nye programmer.

Selvindsigt

Eleven deltager i børnenetværk for elever med ordblindhed 4 gange årligt i skoledistriktet. I netværket møder eleven andre elever med sammen udfordringer, får viden og indsigt i hvad det vil sige at være ordblind og kendskab til nyeste viden om ordblindhed.

På baggrund af de ovenstående udarbejdes en handleplan for eleven i samarbejde mellem skole og forældre. Handleplanen evalueres to gange årligt, således at elevens udvikling følges tæt med mulighed for at ændre eller iværksætte nye tiltag, som understøtter elevens læring.

Efteruddannelse

Alle lærere og pædagoger, som arbejder med undervisning, efteruddannes i foråret 2017 i arbejdet med ordblinde elever. Efteruddannelsen skal give øget indsigt i, hvad ordblindhed er, og hvordan denne elevgruppe skal undervises for at kunne tilgodese eleverne i undervisningen. Det er et fælles ansvar at understøtte eleverne, da ordblinde elever deltager i den almene undervisning og dermed møder mange medarbejdere i løbet af skoledagen.

Efteruddannelsen består af tre elementer:

- Tre timers efteruddannelse: Viden om ordblindhed og undervisningsmiljøets påvirkning
- Strategien og handleplanen for medarbejdere gennemgås ved et personalemøde
- En times efteruddannelse i brug af IT- programmer, som ordblinde elever benytter i undervisningen.

De to bilag har været til kommentering hos Kompetencecenter for læsning samt Ordblindeforeningen, som har meldt positivt tilbage på det samlede materiale.

Handicaprådet orienteres, som tidligere aftalt med børne- og skolechefen, om dysleksi-indsatsen efter Børne- og Ungdomsudvalgets orientering.

Indstilling

Børne-, skole- og arbejdsmarkedsdirektøren indstiller, at Børne- og Ungdomsudvalget tager orienteringen til efterretning.

Tidligere beslutninger:

.

Beslutninger:

Taget til efterretning.

Bilag

- Dysleksi for forvaltning + forældre (1724104 - EMN-2016-01511)
- Dysleksi - medarbejdere i skolerne (1761165 - EMN-2016-01511)

4 (Åben) Orientering om den understøttende undervisning

Sags ID: EMN-2016-00721

Sagsbehandler: Birthe Rømer Thulstrup

Ansvarligt center: Skoledistrikter

Beslutningskompetence
BUU

Sagsfremstilling

I forbindelse med indførelsen af Skolereformen pr. 1. august 2014 blev det fastsat, at undervisningen i folkeskolens fag og obligatoriske emner skulle suppleres af tid til understøttende undervisning.

På daværende tidspunkt besluttede Børne- og Ungdomsudvalget, at personalesammensætningen i den understøttende undervisning normerings- og budgetmæssigt skulle fastlægges som:

- Indskoling: 75 % pædagogisk personale og 25 % lærere
- Mellemtrin: 50 % pædagogisk personale, 25 % pædagogisk personale eller andre kompetencer og 25 % lærere
- Udskoling: 25 % pædagogisk personale, 50 % pædagogisk personale eller andre kompetencer og 25 % lærere.

I forbindelse med vedtagelsen af budget 2017 blev det besluttet at ændre på den budgetmæssige fordeling af timerne til den understøttende undervisning.

Med ikrafttræden den 1. august 2017 vil alle timer til den understøttende undervisning budgetmæssigt blive udmeldt som ressourcer til "pædagogisk personale eller andre kompetencer."

Center for Børn og Skole foreslår, at den fremadrettede personalesammensætning i den understøttende undervisning besluttet af de enkelte distriktsskoleledere og skolebestyrelser indenfor den udmeldte økonomiske ramme.

Indstilling

Børne-, skole og arbejdsmarkedsdirektøren indstiller, at Børne- og Ungdomsudvalget godkender, at distriktsskolelederne og skolebestyrelserne beslutter personalesammensætningen i den understøttende undervisning.

Tidligere beslutninger:

.

Beslutninger:

Godkendt.

Personalesammensætningen i den understøttende undervisning evalueres efter en 2 årig periode.

Bilag

5 (Åben) Februar 2017 - Orientering fra Børne- og Ungdomsudvalgets område

Sags ID: EMN-2013-01659

Sagsbehandler: Hanne Rosenkrantz Helgesen

Ansvarligt center: B&U

Beslutningskompetence

BUU

Sagsfremstilling

Diverse orientering fra Børne- og Ungdomsudvalgets område, herunder

- Politisk temadag den 28. april om Rammeaftalen 2018

Indstilling

Børne-, skole- og arbejdsmarkedsdirektøren indstiller, at Børne- og Ungdomsudvalget tager orienteringen til efterretning.

Tidligere beslutninger:

.

Beslutninger:

Taget til efterretning.

Bilag

Bilagsforside

Dokument Navn:	Regelsæt for brug af reklame og sponsorater.pdf
Dokument Titel:	Regelsæt for brug af reklame og sponsorater
Dokument ID:	1768898
Placering:	Emnesager/Orientering om brug af reklame og sponsorater i Børne- og Ungdomsudvalgets område/Dokumenter
Dagsordens titel	Brug af reklame og sponsorater i Børne- og Ungdomsudvalgets område
Dagsordenspunkt nr	2
Appendix nr	1
Relaterede Dokumenter:	1

Regelsæt for brug af reklame og sponsorater i Frederikshavn Kommune - børne- og ungdomsområdet

Godkendt af Byrådet d. 25. juni 2009 og 25. november 2009

Sagsnummer: 07/7768 (08/9292)
Løbenummer: 135854-09v2

Regelsæt for brug af reklame og sponsorater i Frederikshavn Kommune

"Lov om kommuners og regioners anvendelse af fast ejendom og løsøre til brug for reklamering for andre" (Lov nr. 490) trådte i kraft den 1. juli 2006.

Med loven gælder den samme adgang til at anvende fast ejendom og løsøre til reklamering for andre, uanset om en kommunal opgave udføres af en kommune eller af private. Formålet med loven er at give kommunalbestyrelser øget adgang til supplerende finansiering via reklamering.

1. Frederikshavn Kommunes retningslinjer for reklamering

Af bemærkningerne til "Lov om kommuners og regioners anvendelse af fast ejendom og løsøre til brug for reklamering for andre" fremgår det, at Byrådet kan opstille andre lovlige betingelser for kommunens anvendelse af fast ejendom og løsøre til brug for reklamering for andre, end de betingelser, der er indeholdt i lovgivningen.

I overensstemmelse hermed fastsættes nedenstående retningslinjer for Frederikshavn Kommunes anvendelse af fast ejendom og løsøre mv. til reklamering for andre.

Selvejende institutioner, som har driftsoverenskomst med kommunen, skal ved fornyelse af aftaleforholdet forpligtiges til at efterleve retningslinjerne.

1.1 Hvad må der reklameres for og hvordan må der reklameres

Kommunen er forpligtiget til at sikre, at reklamer på kommunens aktiver mv. ikke er i strid med lovgivningen – herunder markedsføringslovgivningen. Lovgivning sætter bl.a. følgende begrænsninger:

- Der må ikke anvendes urigtige, vildledende eller urimeligt mangelfulde angivelser
- Der må ikke anvendes angivelser, som er utilbørlige overfor andre på grund af privatliv, race, religion eller politisk holdning.
- En reklame skal fremstå således, at den klart vil blive opfattet som en reklame uanset dens form og uanset i hvilket medium den bringes.
- Reklamer rettet mod børn og unge må ikke direkte eller indirekte opfordre til vold eller anvendelse af rusmidler herunder alkohol.
- Reklamer, der retter sig mod børn og unge, må ikke udformes på en sådan måde, at de udnytter børn og unges mangel på erfaring og kritisk sans eller den omstændighed, at børn og unge er lette at påvirke og nemme at præge.

Af øvrige love og vejledninger, som kommunen skal være opmærksom på i forbindelse med indgåelse af aftaler om reklamering for andre, kan f.eks. nævnes:

- Lov om forbud mod tobaksreklamer.
- Lov om naturbeskyttelse – forbud mod opsætning af reklameskilte i det åbne land. Se dog bekendtgørelse nr. 1328 fra 2006 om opsætning af mindre oplysningsskilte, skilte i erhvervsområder og reklamer på idrætsanlæg mv. i det åbne land.
- Lov om offentlige veje indeholder hjemmel til, at kommunen kan opkræve betaling for udstedelse af tilladelse til opsætning af reklamer på det til en kommunal vej hørende areal, herunder f.eks. kommunale buslæskure og informationstavler jf. lovens § 102.
- Forbrugerombudsmandens vejledning fra juli 2006 om børn, unge og markedsføring

Herudover kan der i lokalplaner, byplanvedtægter eller lign. være fastsat bestemmelser om opsætning af skilte mv.

De almindelige kommunalretlige principper om neutralitet og saglighed gælder også i forhold til kommunens salg af reklameplads. Frederikshavn Kommune tillader derfor ikke reklamer for:

- Fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer
- Religiøse bevægelser
- Politiske partier/bevægelser
- Valgte medlemmer eller opstillede kandidater til politiske forsamlinger

Der må ikke opsættes reklamer, der kan virke anstødelige (f.eks. reklamer, der indeholder pornografi eller anstødelige udtryk).

Der må ikke opsættes reklamer af polemisk art, eksempelvis reklamer, der indeholder angreb på enkeltpersoner.

Reklamernes indhold og budskab må ikke være i modstrid med Frederikshavn Kommunes vedtagne regler, retningslinjer og politikker.

1.1.1 Modydelse

Ved indgåelse af aftale om reklame/sponsering må kommunen ikke forpligtiges til andet end almindelig brug af det aktiv, som påføres reklamen.

Kommunens neutralitet og saglighed må ikke kunne anfægtes i forbindelse med udbudsforretninger, og reklame-/sponsoraftale må således ikke forpligtige kommunen til køb/brug af bestemte produkter eller tjenesteydelser.

1.2 Hvor og på hvad må der reklameres

De objekter, der kan anvendes til reklamering for andre er talrige, og der kan således ikke opstilles en udtømmende liste over, hvilke ejendomme og løsøre mv., der kan anvendes til reklamering.

Følgende objekter må imidlertid ikke anvendes til reklamering for andre:

- Personbårne aktiver (uniformer mv.)
- Frederikshavn Kommunes elektroniske medier f.eks. internet, intranet og baggrundsbilleder.

Der må ikke reklameres på en sådan måde, at ansattes faglighed kan sættes i forbindelse med de produkter/budskaber, der reklameres for, og dermed tolkes som en professionel anbefaling af bestemte produkter/serviceydelser/budskaber.

1.3 Kompetence og økonomi (se supplement på sidste side vedr. børne- og ungeområdet)

Kompetencen til at indgå aftale om reklame og sponsorater ligger hos fagforvaltningen. Fagudvalget kan disponere over nettoindtægten. Fagudvalgene kan beslutte at uddelegere kompetence og dispositionsret til omkostningsstederne efter de regler, som er fastsat i regler for økonomisk decentralisering. Fagudvalgene kan endvidere fastsætte regler på eget område, hvor dette vurderes nødvendigt.

Forinden indgåelse af aftale om reklamering for andre skal institutioners bestyrelse, bruger- pårørenderåd eller tilsvarende inddrages i beslutningen efter reglerne for den pågældende institutionstype.

Det påhviler Centralforvaltningen at bistå med råd og vejledning i forbindelse med indgåelse af reklame-/sponsoraftaler. Centralforvaltningen skal tilstræbe, at viden og erfaring forankres ét sted i organisationen. I forbindelse med en senere revision af reglerne kan det evt. indgå i overvejelserne, hvorvidt det vurderes nødvendigt grundet sagsmængde mv. at oprette en decideret reklamekonsulentstilling finansieret gennem reklameindtægterne.

Ved indgåelse af aftale om reklamering for andre skal regelsættet for reklamering udleveres til personer, virksomheder mv., som ønsker at indgå aftale med Frederikshavn Kommune om at opsætte reklamer på kommunens bygninger, løsøre mv.

For at sikre et samlet overblik over Frederikshavn Kommunes reklame/sponsoraftaler skal Centralforvaltningens Økonomiafdeling underrettes ved indgåelse af aftale om reklamering/sponsering, og det påhviler Centralforvaltningens Økonomiafdeling at føre en samlet fortegnelse over de indgåede aftaler.

Ved indgåelse af reklameaftaler skal kommunen sikre, at man opnår markedsprisen. Der bør derfor i videst muligt omfang indhentes bud fra mere end én køber. Indkøbskontoret kan rådgive i reglerne om offentligt udbud.

1.3.1 Moms

Ved indgåelse af reklame-/sponsoraftaler skal opmærksomheden rettes mod, at der skal afregnes toldmoms af vederlag eller værdi af et sponseret aktiv. Det anbefales derfor, at aftale om reklame-/sponsorater formuleres således, at det aftalte beløb tillægges moms.

For at varetage opgavn omkring afregning af toldmoms på den administrativt mest hensigtsmæssige måde, indgår alle indtægter vedr. reklame til et momsregistreret område i kontoplanen under Centralforvaltningens Økonomiafdeling. Økonomiafdelingen fordeler efterfølgende indtægterne efter de regler, som gælder herfor.

1.4 Opsigelse af aftaler

Fagudvalget kan kræve en reklame-/sponsoraftale ophævet, hvis fagudvalget finder, at aftalen ikke lever op til de fastsatte regler for reklamering. Det skal således være indeholdt i reklameaftalerne, at Frederikshavn Kommune forbeholder sig retten til øjeblikkeligt at nedtage reklamer, som er i strid med lovgivningen eller Frederikshavn Kommunes regler på tidspunktet for aftalens indgåelse.

1.5 Revision af regelsættet

~~Regelsættet revideres et år efter dets vedtagelse i maj 2009.~~

Regelsættet revideres i det første år af hver ny byrådsperiode (jf. ØU 17.11.2010)

1.6 Supplement til pkt. 1.3 Kompetence og økonomi (gælder børne- og ungeområdet).

jfr. beslutning i Børne- og Ungdomsudvalget 5. november 2009 og efterfølgende beslutning i Frederikshavn Byråd den 25. november 2009 er der på børne- og ungdomsområdet lavet fem tilpasninger i Frederikshavn Kommunes reklame- og sponseringspolitik:

1. skoler og institutioner skal have en lokal reklame og sponseringspolitik
2. ingen reklame for produkter, der henvender sig til børn og unge
3. ingen reklame for usunde fødevarer
4. ingen reklame fra virksomheder uden overenskomst for sine medarbejdere
5. ingen produktudviklende aftaler mellem virksomheder og skoler/institutioner

Bestyrelserne i institutionerne og skolerne har fortsat frihed til at definere deres egen sponserings- og reklamepolitik på bygninger, løsøre, studieture osv. Det vil sige: Samme frihed til at indgå aftaler om brug af virksomhedssponseret undervisningsmateriale, legetøj, Cdere, DVDere osv., som de plejer.

Ydermere får bestyrelserne fremadrettet mulighed for at få sponsoreret legepladser og reklamemuligheder på skolernes/institutionernes bygninger og løsøre. Naturligvis under allerede gældende anbefalinger, regler, lovgivning og ovenfor nævnte 5 tilpasninger.

- Kompetencen til at opsøge, forhandle og indgår reklame- og sponsoraftaler er besluttet tillagt omkostningsstedet og stedets bestyrelse.
- Omkostningsstedet og stedets bestyrelse har samtidig dispositionsretten til indtægterne.
- Omkostningsstedet og stedets bestyrelse skal selv afholde udgiften til moms og reklamestøttede og sponserede aktiviteter.

Bilagsforside

Dokument Navn:	Dysleksi forvaltning + forældre.docx
Dokument Titel:	Dysleksi forvaltning + forældre
Dokument ID:	1724104
Placering:	Emnesager/Dysleksi - Opkvalificering af alle medarbejdere i folkeskolen/Dokumenter
Dagsordens titel	Orientering om dysleksi-indsatsen
Dagsordenspunkt nr	3
Appendix nr	1
Relaterede Dokumenter:	2

DYSLEKSI - alles ansvar

*Strategi og handleplan for ordblinde børn i Frederikshavn Kommune
Forvaltning og forældre*

FREDERIKSHAVN KOMMUNE

Indhold

Dysleksi – alles ansvar.....	3
Hvad er skriftsproglige vanskeligheder?	3
Hvad er ordblindhed?	3
Kendetegn ved ordblindhed.....	4
Hvem kan konstatere ordblindhed i Frederikshavn Kommune?	5
Hvordan identificeres de elever, der er i risiko for ordblindhed?	5
Hvilke elever testes for dysleksi?.....	6
Hvilke tiltag sættes i værk, når eleven er ordblind?	6
Skolehjemsamarbejde.....	8
Handleplan for eleven.....	8

Udarbejdet efteråret 2016 af:

Læsekonsulent: Kirsten Kjær Posborg, læsekonsulent: Ulla Hvid Steffensen,
læsekonsulent: Lone Søndergaard, afdelingsleder: Jesper Koldtoft, afdelingsleder: Birgitte Hansen
afdelingsleder: Sysse Jørgensen, pædagogisk konsulent: Lise Jørgensen

Dysleksi – alles ansvar

I Frederikshavn Kommune arbejdes der på, at alle børn og unge skal sikres funktionelle læse- og skrivekompetencer, og blive så dygtige som muligt.

Der arbejdes kontinuerligt med sproglige færdigheder i både dagtilbud og skole. Disse færdigheder danner grundlag for elevens evne til at læse og skrive. I skolen oplever nogle elever, at det er vanskeligt at læse og skrive. Dette betegnes enten som læsevanskeligheder eller dysleksi.

Frederikshavn Kommune har udarbejdet en procedure for at kvalitetssikre, at der gives en hensigtsmæssig og ensartet handleplan/opfølgning, når en elev diagnosticeres med dysleksi og giver dermed eleven de bedste muligheder for at opnå øget læring. Proceduren er baseret på et forpligtende samarbejde mellem alle involverede parter omkring eleven.

Proceduren er løbende under udvikling i forhold til, at nye erfaringer og tiltag viser et behov for at ændre på den.

Hvad er skriftsproglige vanskeligheder? Hvad er skriftsproglige vanskeligheder? Hvad er skriftsproglige vanskeligheder?

Læsning afhænger af både afkodning og sprogforståelse. Elever kan have vanskeligheder med det ene uden at have vanskeligheder med det andet. Begrebet læsevanskeligheder dækker over vanskeligheder med at læse de enkelte ord (især ordblindhed) og vanskeligheder med sprogforståelse i læsning.

Hvad er ordblindhed? Hvad er ordblindhed? Hvad er ordblindhed? Hvad er ordblindhed?

Når læsevanskelighederne er afgrænset til et specifikt område i afkodningen i forhold til skriftens lydprincip, kalder man det ordblindhed eller dysleksi.

I Frederikshavn Kommune arbejdes der ud fra den internationale definition om dysleksi:

"Dysleksi er en specifik indlæringsvanskelighed, som har et neurobiologisk oprindelse. Dysleksi består i vanskeligheder med at tilegne sig sikker og flydende ordafkodning, stavefærdigheder og færdighed i at udnytte skriftens alfabetiske princip (Lydprincip). Disse vanskeligheder skyldes typisk problemer med opfattelse og hukommelse for sproglyde, som normalt ikke kan forklares af andre kognitive vanskeligheder eller mangelfuld undervisning. Dysleksi kan føre til vanskeligheder med læseforståelse og til færre læseerfaringer, som kan begrænse tilegnelsen af ordforråd og baggrundsviden"

IDA, Den Internationale Dysleksiorganisation, 2016

Carsten Elbro, førende læseforsker og professor ved Københavns Universitet afgrænser ordblindhed på følgende måde:

"Dysleksi er markante vanskeligheder med at lære at læse og skrive, som beror på langsom og upræcis omsætning af bogstaver og bogstavrækkefølger til sproglyde. Ordblinde har særlig svært ved ord, som de ikke har set før. Læse- og stavfejlene er ofte i modstrid med almindelige forbindelser mellem bogstav og lyd, f.eks. kulde læst som kunne, og dig skrevet din. (Danmarks nationaleleksikon)"

Ovenstående definition er et udtryk for kerneproblematikken ved ordblindhed, som er vanskelighed ved at lære sig at udnytte skriftens lydprincip og derigennem udvikle sikker og flydende ordafkodning og stavefærdighed.

Forskningsbaseret viden om ordblindhed viser, at hvis vanskelighederne opdages i tide – og der sættes ind med kvalificeret undervisning i forhold til den enkelte elevs udfordringer – vil eleven have væsentligt større chance for at udvikle sine færdigheder. Det er ikke umuligt for elever med ordblindhed at lære at læse og stave, men det er sværere for dem end for elever uden ordblinddevanskeligheder, og vil til stadighed være forbundet med besvær i forhold til en let og flydende skriftsproglighed.

Kendetegn ved ordblindhed

Ordblindhed er markante vanskeligheder med at bruge skriftens lydprincip. Disse vanskeligheder fører til besvær med at tilegne sig hurtig og sikker ordafkodning, som igen fører til begrænset læseforståelse.

De centrale kendetegn er:

- mange læsefejl i modstrid med skriftens lydprincip
- vanskeligheder med at læse nye ord
- langvarige vanskeligheder med stavning, herunder langsom afkodning og produktion af skriftsprog.

Ordblindhed skyldes ikke generelle sproglige vanskeligheder, lav intelligens eller utilstrækkelig undervisning.

Ordblindhed ses ofte i familien.

Ordblinde elever har ofte forskellige andre sproglige vanskeligheder oven i problemerne med de enkelte sproglyde. Disse vanskeligheder øger læsevanskelighederne. Man taler om forskellige grader:

- Ordblindhed (dysleksi)
- Ordblindhed med langsom benævnelse (dobbelte læsevanskeligheder)

- Sammensatte læsevanskeligheder

Sammensatte sproglige vanskeligheder omhandler den gruppe, der er ordblinde, har lav benævnelseshastighed og har andre problemer med ordforråd og sproglig hukommelse. Problemerne kan også være manglende grammatiske færdigheder, manglende sprogforståelse, langsom indlæring af nye ord etc.

Denne gruppe af elever med sammensatte sproglige vanskeligheder har gennemgående de største vanskeligheder med at lære at læse. Der følger ofte motivations og negative mentale konsekvenser med ordblindhed i skolen.

Hvem kan konstatere ordblindhed i Frederikshavn Kommune? Hvem kan konstatere ordblindhed i Frederikshavn Kommune?

Det kræver en helhedsvurdering af eleven at kunne konstatere ordblindhed. Viden om læsning, læsetestning og læsevanskeligheder er vigtige kompetencer for at kunne afgøre, om det er andre vanskeligheder, der forklarer læsevanskelighederne.

I Frederikshavn Kommune kan en læsevejleder eller anden fagperson med tilsvarende kompetencer tage den digitale nationale ordblindetest fra Undervisningsministeriet, og kan godkende gyldigheden af resultatet. Derudover kan den kommunale læsekonsulent, der har særlig indsigt i læsning og læsevanskeligheder, stille diagnosen ordblindhed. Den kommunale læsekonsulent er ligeledes en naturlig samarbejdspartner, der i særlige tilfælde yder rådgivning og vejledning til ledere, lærere, forældre og elever.

Hvordan identificeres elever i risiko for ordblindhed? Hvordan identificeres elever i risiko for ordblindhed?

Læseforskningen peger på, at der skal arbejdes med en målrettet indsats til børn i risiko for ordblindhed så tidligt som muligt, idet en sådan indsats kan begrænse antallet af børn/elever i risiko for at udvikle ordblindhed. Hvis der er i indskolingen er mistanke om, at barnet er i risiko for at udvikle dysleksi, kan testen for elever i risiko for udviklingen af dysleksi benyttes. Derfor er der fokus på tiltag i indskolingen, som eventuelt kan forhindre at elever udvikler dysleksi.

Den nationale ordblindetest kan tidligst tages i slutningen af 3. klasse. Det er således først, når der er gjort et solidt forarbejde, at ordblindetesten tages i anvendelse, og at resultatet heraf vurderes ud fra et kvalificeret grundlag. Der skal derfor være overblik over følgende inden testningen:

- Kendskab til de særligt tilrettelagte forløb, der har været iværksat for at afhjælpe vanskelighederne, f.eks. oplysninger fra elevplanen eller de individuelle handleplaner, der har været lavet igennem skoleforløbet.
- Kendskab til de skriftsproglige kompetencer eleven allerede er i besiddelse af.

- Kendskab til elevens læse-staveudvikling gennem de test, der har været anvendt, både klassetest og individuelle test. Testene skal vise, hvor eleven befinder sig i sin aktuelle læse-staveudvikling. Det bemærkes, at i de nationale test i læsning, kan mangelfuld præstation eller ikke tilstrækkelig præstation i afkodning ligeledes være tegn på ordblindhed.
- Kendskab til relevante oplysninger fra forældre, eksempelvis sproglig udvikling fra førskolealderen og evt. ordblindhed i familien.

Hvilke elever testes for dysleksi?Hvilke elever testes for dysleksi?Hvilke elever testes for dysleksi?

Selv med en ihærdig og målrettet indsats vil der stadig være enkelte elever, der har en langsom og upræcis omsætning af bogstaver og bogstavfølger til sproglyde, som kan diagnosticeres som ordblinde.

De elever, hvor der er mistanke om ordblindhed, skal testes med ordblindetesten.

Undervisningsministeriet har i samarbejde med Socialstyrelsen, Center for læseforskning på Københavns Universitet og Skoleforskningsprogrammet IUP ved Århus Universitet udviklet den tværgående ordblindetest, som kan identificere elever og studerende med ordblindhed på tværs af uddannelser. Denne kan som nævnt tages på elever fra 3. klasse – både på elever med dansk som modersmål og dansk som andetsprog. Ordblindetesten er ikke en screeningstest, men en individuel test.

Testen og testvejledervejledningen findes her:

<http://ordblindetest.nu>

<http://ordblindetest.nu/vejleder>

Hvilke tiltag sættes i værk, når eleven er ordblind? Hvilke tiltag sættes i værk, når eleven er ordblind?

Når en elev er testet ordblind, skal testen følges op af konkrete handlinger for at understøtte elevens vanskeligheder og dermed øge elevens mulighed for øget læring i alle fag. Det kræver en langsigtet og målrettet indsats fra alle samarbejdsparter omkring eleven for at sikre de mest optimale forudsætninger for at kunne deltage i undervisningen på lige vilkår med alderssvarende elever. Eleven med ordblindhed har brug for både undervisning i skriftsprogets principper og for kompenserende foranstaltninger.

Der skal arbejdes kontinuerligt med følgende tre tiltag;

- læse- og skrivefærdigheder
- IT-værktøjer
- elevens selvindsigt

Læse- og skrivefærdigheder:

Forskningen viser, at intensive undervisningsforløb i relevante skriftsproglige færdigheder i den supplerende undervisning giver det bedste udbytte for eleverne. Derfor skal der iværksættes intensive forløb for eleven årligt gennem elevens skolegang frem til udgangen af folkeskolen, hvor netop elevens læse- og skrivefærdigheder trænes. Undervisningen skal være intensiv, både i tidsforbrug og i mængden af gentagelser. Eleven tilbydes årligt op til 50 timers undervisning, som understøtter elevens læse og skrivefærdigheder. Forskningen anviser, at der skal arbejdes hyppigt -3 til 5 gange ugentligt, gennem et længere forløb og på varieret vis med det samme stof. Den største effekt i forhold til kompetenceløft af skriftsproget foregår bedst i et kontinuerligt forløb i rammen af normal klassen, hvor færdigheder kan opøves i meningsbærende sammenhæng. Undervisningen skal tilrettelægges med udgangspunkt i den enkelte elev, dennes forudsætninger og behov. Derfor vil tilbuddet om undervisning variere fra elev til elev.

IT-værktøjer

Det er ligeledes af stor betydning, at der afsættes den nødvendige tid til, at den ordblinde elev får et indgående kendskab til de teknologiske hjælpemidlers funktionalitet, så eleven kan anvende programmerne i den daglige undervisning med udbytte. Den pædagogiske og didaktiske anvendelse/implementering er de professionelles ansvar.

Der udleveres IT-udstyr på skoleafdelingen, som kan kompensere for elevens vanskeligheder. Udstyret kan være i form af computere eller iPads. Eleven modtager et grundforløb i anvendelse af elektronisk stave- og oplæsningsstøttende programmer, lydbøger mm, som hver især bidrager til, at eleven kan deltage på lige vilkår med øvrige elever i undervisningen. Løbende i hele skoleforløbet modtager eleven undervisning i opdateringer og nye programmer inden for stave- og oplæsningsstøtte, som kan understøtte elevens læring.

Elevens selvindsigt

Der etableres børnenetværk 4 gange årligt i skoledistrikterne af en varighed på to lektioner. I disse netværk arbejdes der med, at eleverne erkender dysleksien, forstå den og at kunne begå sig med den. Formålet er således at:

- eleverne får viden og indsigt i, hvad det vil sige at være ordbblind.
- eleverne får kendskab til de muligheder, de som ordblinde har.
- eleverne får et netværk med andre ordblinde.
- eleverne bliver opdateret omkring det sidste nye inden for ordblindhed.

Samtidig fokuseres i netværket på de erfaringer eleverne har med strategier for læsning og skrivning.

Skolehjemsamarbejde

Forældrenes engagement har betydning for at elevens læringen går så godt som muligt. På baggrund af handleplanen skabes der klare aftaler mellem skole og forældre. Dette værende om elevens arbejde og forældrenes medarbejde. Forældrene kan blandt andet bidrage til at etablere gode rutiner for eleven og ressourcer i form af et sprog – og skriftsprogligt miljø. Det at være den gode rollemodel, der også læser. Det er knap så vigtigt, hvad der læses, som at man læser.

Handleplan for eleven

Når eleven har fået konstateret dysleksi, udarbejdes der en handleplan for eleven. Målet med handleplan er at følge elevens udvikling tæt, og kontinuerligt arbejde med at understøtte elevens læsning og skriftsproglige læring gennem hele skole forløbet.

Handleplanen udarbejdes i samarbejde mellem skole (ledelse, læsevejleder, klasselærer/kontaktlærer, med eventuel vejledning fra læsekonsulent) og forældre, og evalueres minimum to gange årligt.

Handleplanen er retningsgivende for kommende arbejds punkter for elev, skole og forældre, som i samarbejde understøtter eleven og danner grundlag for evaluering af elevens udvikling.

Nedenstående skema benyttes som skabelon for handleplanen:

Individuel handleplan for:

Overordnet / langsigtet mål:

Læsefærdighed:

Stavefærdighed:

Skrivefærdighed:

IT-færdighed:

Netværk:

Kompetencer Hvad kan jeg?	Potentiale Hvad skal jeg lære?	Tiltag Hvad skal jeg gøre?	Tegn på læring Hvordan kan jeg se, at jeg er på rette vej?	Evaluerings Hvad kan jeg nu og hvad er næste skridt?

Evalueres den:

Relateret document 2/2

Dokument Navn:	Dysleksi - medarbejdere i skolerne.docx
Dokument Titel:	Dysleksi - medarbejdere i skolerne
Dokument ID:	1761165

DYSLEKSI - alles ansvar

Strategi og handleplan for ordblinde børn i Frederikshavn Kommune
Medarbejdere

FREDERIKSHAVN KOMMUNE

Indhold

Dysleksi – alles ansvar	3
Hvad er skriftsproglige vanskeligheder?	3
Hvad er ordblindhed?	3
Kendetegn ved ordblindhed.....	4
Hvem kan konstatere ordblindhed i Frederikshavn Kommune?	5
Hvordan identificeres de elever, der er i risiko for ordblindhed?.....	5
Hvilke elever testes for dysleksi?.....	6
Hvilke tiltag sættes i værk, når eleven er ordblind?.....	6
Skolehjemsamarbejde.....	8
Handleplan for eleven	8
Eksempel på en delvis udfyldt individuel handleplan for elev.....	10
Individuel handleplan - vejledning.....	11
Vejledning til tiltag (0.-9. årgang).....	12

Udarbejdet efteråret 2016 af:

Læsekonsulent: Kirsten Kjær Posborg, læsekonsulent: Ulla Hvid Steffensen,

læsekonsulent: Lone Søndergaard, afdelingsleder: Jesper Koldtoft, afdelingsleder: Birgitte Hansen

afdelingsleder: Sysse Jørgensen og pædagogisk konsulent: Lise Jørgensen

Dysleksi – alles ansvar

I Frederikshavn Kommune arbejdes der på, at alle børn og unge skal sikres funktionelle læse- og skrivekompetencer, og blive så dygtige som muligt.

Der arbejdes kontinuerligt med sproglige færdigheder i både dagtilbud og skole. Disse færdigheder danner grundlag for elevens evne til at læse og skrive. I skolen oplever nogle elever, at det er vanskeligt at læse og skrive. Dette betegnes enten som læsevanskeligheder eller dysleksi.

Frederikshavn Kommune har udarbejdet en procedure for at kvalitetssikre, at der gives en hensigtsmæssig og ensartet handleplan/opfølgning, når en elev diagnosticeres med dysleksi og giver dermed eleven de bedste muligheder for at opnå øget læring. Proceduren er baseret på et forpligtende samarbejde mellem alle involverede parter omkring eleven.

Proceduren er løbende under udvikling i forhold til, at nye erfaringer og tiltag viser et behov for at ændre på den.

Hvad er skriftsproglige vanskeligheder? Hvad er skriftsproglige vanskeligheder? Hvad er skriftsproglige vanskeligheder?

Læsning afhænger af både afkodning og sprogforståelse. Elever kan have vanskeligheder med det ene uden at have vanskeligheder med det andet. Begrebet læsevanskeligheder dækker over vanskeligheder med at læse de enkelte ord (især ordblindhed) og vanskeligheder med sprogforståelse i læsning.

Hvad er ordblindhed? Hvad er ordblindhed? Hvad er ordblindhed? Hvad er ordblindhed?

Når læsevanskelighederne er afgrænset til et specifikt område i afkodningen i forhold til skriftens lydprincip, kalder man det ordblindhed eller dysleksi.

I Frederikshavn Kommune arbejdes der ud fra den internationale definition om dysleksi:

"Dysleksi er en specifik indlæringsvanskelighed, som har et neurobiologisk oprindelse. Dysleksi består i vanskeligheder med at tilegne sig sikker og flydende ordafkodning, stavefærdigheder og færdighed i at udnytte skriftens alfabetiske princip (Lydprincip). Disse vanskeligheder skyldes typisk problemer med opfattelse og hukommelse for sproglyde, som normalt ikke kan forklares af andre kognitive vanskeligheder eller mangelfuld undervisning. Dysleksi kan føre til vanskeligheder med læseforståelse og til færre læseerfaringer, som kan begrænse tilegnelsen af ordforråd og baggrundsviden"

IDA, Den Internationale Dysleksiorganisation, 2016

Carsten Elbro, førende læseforsker og professor ved Københavns Universitet afgrænser ordblindhed på følgende måde:

”Dysleksi er markante vanskeligheder med at lære at læse og skrive, som beror på langsom og upræcis omsætning af bogstaver og bogstavrækkefølger til sproglyde. Ordblinde har særlig svært ved ord, som de ikke har set før. Læse- og stavfejlene er ofte i modstrid med almindelige forbindelser mellem bogstav og lyd, f.eks. kulde læst som kunne, og dig skrevet din. (Danmarks nationaleleksikon)”

Ovenstående definition er et udtryk for kerneproblematikken ved ordblindhed, som er vanskelighed ved at lære sig at udnytte skriftens lydprincip og derigennem udvikle sikker og flydende ordafkodning og stavefærdighed.

Forskningsbaseret viden om ordblindhed viser, at hvis vanskelighederne opdages i tide – og der sættes ind med kvalificeret undervisning i forhold til den enkelte elevs udfordringer – vil eleven have væsentligt større chance for at udvikle sine færdigheder. Det er ikke umuligt for elever med ordblindhed at lære at læse og stave, men det er sværere for dem end for elever uden ordblinddevanskeligheder, og vil til stadighed være forbundet med besvær i forhold til en let og flydende skriftsproglighed.

Kendetegn ved ordblindhed

Ordblindhed er markante vanskeligheder med at bruge skriftens lydprincip. Disse vanskeligheder fører til besvær med at tilegne sig hurtig og sikker ordafkodning, som igen fører til begrænset læseforståelse.

De centrale kendetegn er:

- mange læsefejl i modstrid med skriftens lydprincip
- vanskeligheder med at læse nye ord
- langvarige vanskeligheder med stavning, herunder langsom afkodning og produktion af skriftsprog.

Ordblindhed skyldes ikke generelle sproglige vanskeligheder, lav intelligens eller utilstrækkelig undervisning.

Ordblindhed ses ofte i familien.

Ordblinde elever har ofte forskellige andre sproglige vanskeligheder oven i problemerne med de enkelte sproglyde. Disse vanskeligheder øger læsevanskelighederne. Man taler om forskellige grader:

- Ordblindhed (dysleksi)
- Ordblindhed med langsom benævnelse (dobbelte læsevanskeligheder)

- Sammensatte læsevanskeligheder

Sammensatte sproglige vanskeligheder omhandler den gruppe, der er ordblinde, har lav benævnelseshastighed og har andre problemer med ordforråd og sproglig hukommelse. Problemerne kan også være manglende grammatiske færdigheder, manglende sprogforståelse, langsom indlæring af nye ord etc.

Denne gruppe af elever med sammensatte sproglige vanskeligheder har gennemgående de største vanskeligheder med at lære at læse. Der følger ofte motivations og negative mentale konsekvenser med ordblindhed i skolen.

Hvem kan konstatere ordblindhed i Frederikshavn Kommune?

Det kræver en helhedsvurdering af eleven at kunne konstatere ordblindhed. Viden om læsning, læsetestning og læsevanskeligheder er vigtige kompetencer for at kunne afgøre, om det er andre vanskeligheder, der forklarer læsevanskelighederne.

I Frederikshavn Kommune kan en læsevejleder eller anden fagperson med tilsvarende kompetencer tage den digitale nationale ordblindetest fra Undervisningsministeriet, og kan godkende gyldigheden af resultatet. Derudover kan den kommunale læsekonsulent, der har særlig indsigt i læsning og læsevanskeligheder, stille diagnosen ordblindhed. Den kommunale læsekonsulent er ligeledes en naturlig samarbejdspartner, der i særlige tilfælde yder rådgivning og vejledning til ledere, lærere, forældre og elever.

Hvordan identificeres de elever, der er i risiko for ordblindhed?

Læseforskningen peger på, at der skal arbejdes med en målrettet indsats til børn i risiko for ordblindhed så tidligt som muligt, idet en sådan indsats kan begrænse antallet af børn/elever i risiko for at udvikle ordblindhed. Hvis der er i indskolingen er mistanke om, at barnet er i risiko for at udvikle dysleksi, kan testen for elever i risiko for udviklingen af dysleksi benyttes. Derfor er der fokus på tiltag i indskolingen, som eventuelt kan forhindre at elever udvikler dysleksi.

Den nationale ordblindetest kan tidligst tages i slutningen af 3. klasse. Det er således først, når der er gjort et solidt forarbejde, at ordblindetesten tages i anvendelse, og at resultatet heraf vurderes ud fra et kvalificeret grundlag. Der skal derfor være overblik over følgende inden testningen:

- Kendskab til de særligt tilrettelagte forløb, der har været iværksat for at afhjælpe vanskelighederne, f.eks. oplysninger fra elevplanen eller de individuelle handleplaner, der har været lavet igennem skoleforløbet.
- Kendskab til de skriftsproglige kompetencer eleven allerede er i besiddelse af.

- Kendskab til elevens læse-staveudvikling gennem de test, der har været anvendt, både klassetest og individuelle test. Testene skal vise, hvor eleven befinder sig i sin aktuelle læse-staveudvikling. Det bemærkes, at i de nationale test i læsning, kan mangelfuld præstation eller ikke tilstrækkelig præstation i afkodning ligeledes være tegn på ordblindhed.
- Kendskab til relevante oplysninger fra forældre, eksempelvis sproglig udvikling fra førskolealderen og evt. ordblindhed i familien.

Hvilke elever testes for dysleksi?Hvilke elever testes for dysleksi?Hvilke elever testes for dysleksi?

Selv med en ihærdig og målrettet indsats vil der stadig være enkelte elever, der har en langsom og upræcis omsætning af bogstaver og bogstavfølger til sproglyde, som kan diagnosticeres som ordblinde.

De elever, hvor der er mistanke om ordblindhed, skal testes med ordblindetesten.

Undervisningsministeriet har i samarbejde med Socialstyrelsen, Center for læseforskning på Københavns Universitet og Skoleforskningsprogrammet IUP ved Århus Universitet udviklet den tværgående ordblindetest, som kan identificere elever og studerende med ordblindhed på tværs af uddannelser. Denne kan som nævnt tages på elever fra 3. klasse – både på elever med dansk som modersmål og dansk som andetsprog. Ordblindetesten er ikke en screeningstest, men en individuel test.

Testen og testvejledervejledningen findes her:

<http://ordblindetest.nu>

<http://ordblindetest.nu/vejleder>

Hvilke tiltag sættes i værk, når eleven er ordblind? Hvilke tiltag sættes i værk, når eleven er ordblind?

Når en elev er testet ordblind, skal testen følges op af konkrete handlinger for at understøtte elevens vanskeligheder og dermed øge elevens mulighed for øget læring i alle fag. Det kræver en langsigtet og målrettet indsats fra alle samarbejdsparter omkring eleven for at sikre de mest optimale forudsætninger for at kunne deltage i undervisningen på lige vilkår med alderssvarende elever. Eleven med ordblindhed har brug for både undervisning i skriftsprogets principper og for kompenserende foranstaltninger.

Der skal arbejdes kontinuerligt med følgende tre tiltag;

- læse- og skrivefærdigheder
- IT-værktøjer
- elevens selvindsigt

Læse- og skrivefærdigheder:

Forskningen viser, at intensive undervisningsforløb i relevante skriftsproglige færdigheder i den supplerende undervisning giver det bedste udbytte for eleverne. Derfor skal der iværksættes intensive forløb for eleven årligt gennem elevens skolegang frem til udgangen af folkeskolen, hvor netop elevens læse- og skrivefærdigheder trænes. Undervisningen skal være intensiv, både i tidsforbrug og i mængden af gentagelser. Eleven tilbydes årligt op til 50 timers undervisning, som understøtter elevens læse og skrivefærdigheder. Forskningen anviser, at der skal arbejdes hyppigt -3 til 5 gange ugentligt, gennem et længere forløb og på varieret vis med det samme stof. Den største effekt i forhold til kompetenceløft af skriftsproget foregår bedst i et kontinuerligt forløb i rammen af normal klassen, hvor færdigheder kan opøves i meningsbærende sammenhæng. Undervisningen skal tilrettelægges med udgangspunkt i den enkelte elev, dennes forudsætninger og behov. Derfor vil tilbuddet om undervisning variere fra elev til elev.

IT-værktøjer

Det er ligeledes af stor betydning, at der afsættes den nødvendige tid til, at den ordblinde elev får et indgående kendskab til de teknologiske hjælpemidlers funktionalitet, så eleven kan anvende programmerne i den daglige undervisning med udbytte. Den pædagogiske og didaktiske anvendelse/implementering er de professionelles ansvar.

Der udleveres IT-udstyr på skoleafdelingen, som kan kompensere for elevens vanskeligheder. Udstyret kan være i form af computere eller iPads. Eleven modtager et grundforløb i anvendelse af elektronisk stave- og oplæsningsstøttende programmer, lydbøger mm, som hver især bidrager til, at eleven kan deltage på lige vilkår med øvrige elever i undervisningen. Løbende i hele skoleforløbet modtager eleven undervisning i opdateringer og nye programmer inden for stave- og oplæsningsstøtte, som kan understøtte elevens læring.

Elevens selvindsigt

Der etableres børnenetværk 4 gange årligt i skoledistrikterne af en varighed på to lektioner. I disse netværk arbejdes der med, at eleverne erkender dysleksien, forstå den og at kunne begå sig med den. Formålet er således at:

- eleverne får viden og indsigt i, hvad det vil sige at være ordbblind.
- eleverne får kendskab til de muligheder, de som ordblinde har.
- eleverne får et netværk med andre ordblinde.
- eleverne bliver opdateret omkring det sidste nye inden for ordblindhed.

Samtidig fokuseres i netværket på de erfaringer eleverne har med strategier for læsning og skrivning.

Skolehjemsamarbejde

Forældrenes engagement har betydning for at elevens læringen går så godt som muligt. På baggrund af handleplanen skabes der klare aftaler mellem skole og forældre. Dette værende om elevens arbejde og forældrenes medarbejde. Forældrene kan blandt andet bidrage til at etablere gode rutiner for eleven og ressourcer i form af et sprog – og skriftsprogligt miljø. Det at være den gode rollemodel, der også læser. Det er knap så vigtigt, hvad der læses, som at man læser.

Handleplan for eleven

Når eleven har fået konstateret dysleksi, udarbejdes der en handleplan for eleven. Målet med handleplan er at følge elevens udvikling tæt, og kontinuerligt arbejde med at understøtte elevens læsning og skriftsproglige læring gennem hele skole forløbet.

Handleplanen udarbejdes i samarbejde mellem skole (ledelse, læsevejleder, klasselærer/kontaktlærer, med eventuel vejledning fra læsekonsulent) og forældre, og evalueres minimum to gange årligt.

Handleplanen er retningsgivende for kommende arbejds punkter for elev, skole og forældre, som i samarbejde understøtter eleven og danner grundlag for evaluering af elevens udvikling.

Nedenstående skema benyttes som skabelon for handleplanen:

Individuel handleplan for:

Overordnet / langsigtet mål:

Læsefærdighed:

Stavefærdighed:

Skrivefærdighed:

IT-færdighed:

Netværk:

Kompetencer Hvad kan jeg?	Potentiale Hvad skal jeg lære?	Tiltag Hvad skal jeg gøre?	Tegn på læring Hvordan kan jeg se, at jeg er på rette vej?	Evaluerings Hvad kan jeg nu og hvad er næste skridt?

Evalueres den:

Eksempel på en delvis udfyldt individuel handleplan for elev. Eksempel på en delvis Individuel handleplan for:

Overordnet / langsigtet mål: Læsefærdighed: Stavefærdighed: Skrivefærdighed: IT-færdighed: Netværk:

Kompetencer Hvad kan jeg?	Potentiale Hvad skal jeg lære?	Tiltag Hvad skal jeg gøre?	Tegn på læring Hvordan kan jeg se, at jeg er på rette vej?	Evaluering Hvad kan jeg nu og hvad er næste skridt?
Højt læser tekst lix 5 med en rigtighedsprocent på 71 og hastighed på 3,8 ord pr. 10 sek.				
Staveniveau midt 1. kl. 86 % af fejlene er lyd-genstridige. Mestrer stavning af lydrette ord på 2 bogstaver. Staveudviklingstrin 1	Lære at stave lydrette ord på 3 – 4 bogstaver: VKV, KVV, KVKV, KVK, VKV		At lydrette ord med den nævnte kombination staves med en rigtighedsprocent på 90%	
Ipad, Iphone og computer hjemme. Kun til spil og internet-søgning. Bruger ikke IT til oplæsning og stavehjælp	Skal lære CD-ord	Kursus i CD-ord		
Netværk				

Evalueres den:

Individuel handleplanIndividuel handleplanIndividuel handleplanIndividuel handleplan

Læreren og eleven udarbejder i fælleskab en handleplan. Handleplanen skal indeholde:
MÅL, STATUS, OPFØLGNING

Kompetencer – Hvad kan jeg?

- Konkret beskrivelse af læsefærdighederne på baggrund af test eller andre faktuelle data.

Potentiale – Hvad skal jeg lære?

- Tydelige og klare mål: langsigtet mål / kortsigtet mål

Tiltag – Hvad skal jeg gøre?

- Vejledning til eleven i, hvordan og med hvad, der kan arbejdes for at nå målet.

Tegn på læring – Hvordan kan jeg se, at jeg er på rette vej?

- Konkrete tegn på, at eleven er på vej til målet.

Evaluerings – Hvordan klarer jeg mig og hvad er næste skridt?

- Progression siden sidst. Synliggøres.
- Hvad har virket / ikke virket?
- Opstil nye mål.

Vejledning til tiltag (0. årgang til 9. årgang)

I følgende afsnit kan du som personale søge vejledning og inspiration til at arbejde med elever med dysleksi. Alle de tiltag, der er beskrevet i nedenstående, kan også benyttes i den almene undervisning som inspiration til arbejdet med elevernes læsning, samt til udarbejdelsen af elevens individuelle handleplan.

Indskolingen – elever i risiko for udvikling af dysleksi:

Tegn i 0. årgang:

- Ordblindhed i familien
- Mangler lyst til at få historier læst højt
- Vanskeligheder ved at rime
- Vanskelighed ved at huske rim og remser eller sangtekster
- Vanskeligheder med at huske bogstaver eller tal
- Ingen eller ringe interesser ved at lære bogstaver eller ord
- Kender i begyndelsen af 0. årgang færre end 8 bogstaver
- Lærer ikke bogstavernes navne og sproglyde i samme hastighed som deres klassekammerater gør
- Vanskeligheder ved hurtigt at benævne ord
- Begrænset ordforråd og begrebsverden
- Vanskeligheder ved at fortælle en kort historie
- Anvender enkeltord i stedet for sætninger
- Begrænset sprogforståelse, f.eks. svært ved at forstå/huske en fælles besked
- Vanskeligheder med at opdele ord i mindre dele og arbejde med lydene i et ord, f.eks. finde forlyd, reducere forlyd.
- Dårligt ekspressivt sprog

Test:

Årgang	Hvad	Hvem
0.	Sprogvurdering på alle elever ved skolestart: Ministeriets sprogvurdering IL-Basis , Gruppeprøve DLB (Dansk lyd og bogstav) KTI I slutningen af 0. årgang evt. "Test for elever i risiko for udviklingen af dysleksi"	Dansk-/stamholdslærer evt. i samarbejde med læsevejleder Læsevejleder

--	--	--

Tiltag (forebyggende indsats) i 0. årgang:

- Intensiv undervisning på fleksible hold, da det er forskelligt, hvor meget og hvor længe eleven har behov for den støttende undervisning.
- Arbejde med fonologisk opmærksomhed på alle niveauer fra hele ord til enkeltlyd.
- Arbejde med bogstavernes navne, lyde og form og ord med en multisensorisk tilgang (høre, skrive, se og sige).
- Arbejde med distinkthed, dvs. tydelig udtale af ord (robotsprog).
- Vær direkte udpegene og systematisk, så eleven ved, hvad han/hun skal lægge mærke til i undervisningen.
- Der skal være en klar progression med plads til mange gentagelser.
- Sæt tydelige og overskuelige mål for undervisningen med løbende evaluering.
- Lav læselog.
- Arbejde med alt, der giver glæde ved bøger og højtlesning, legeskrivning og børnestavning, samt udforskning af sproget.
- Dialogisk læsning.
- "Fingernemt".
- Brug af digitale programmer ex. Skriv og Læs, Book Creator, der kan give det enkelte barn mulighed for at kunne engagere sig aktivt i sproglige aktiviteter.
- Inddragelse af forældrene i indsatsen, for at styrke elevens sproglige og skriftsproglige udvikling.

Tegn 1.–3. årgang

- Ordblindhed i familien.
- Viser kun ringe interesse for at læse og skrive.
- Har ikke sikkert bogstavkendskab.
- Mangler angrebsteknikker i forhold til ord, f.eks. vanskeligheder ved at omsætte bogstaver til lyd og lydrækker til ord.
- Er ikke opmærksom på den første lyd i et ord.
- Vanskeligheder med hurtigt at genkende småord ved læsning.
- Skriver små lydrette ord forkert.
- Eleven forsøger at lære teksten udenad.
- Vanskeligheder med at lære engelsk.

Test:

Årgang	Hvad	Hvem
1.	I første halvdel af 1. årgang og slutningen af 1. årgang tages evt. "Test for elever i risiko for udvikling af dysleksi" CHIPS	Læsevejleder

	Bogstavprøve 1 og 2 fra Skriftsproglig udvikling Ordlæseprøve 1 fra Skriftsproglig udvikling. Elever der placerer sig i kategorien "Erkendelse" eller derunder, afdækkes yderligere med henblik på, at iværksætte en målrettet indsats. Staveprøve 1 fra Skriftsproglig udvikling <u>Til yderligere afdækning:</u> IL-Basis, Sprog og Bogstav IL-Basis: Tekst og Ord (niveau 1)	Dansklærer i samarbejde med læse- / specialvejleder
2.	Obligatorisk National test i læsning for alle elever i 2. årgang Elever, der placerer sig i kategorien "Mangelfuld Præstation" eller i "Ikke tilstrækkelig Præstation" skal afdækkes individuel med DVO testen, evt. supplere med andet materiale. IL-Basis: Tekst og Ord (niveau 2) Gladsaksematerialet Staveprøve ST 2 Stav 1 fra Skriftsproglig udvikling Det gode skriveforløb Det gode læseforløb Alle elever screenes med DVO, Non-ordsdiktaten i slutningen af 2. årgang. De elever, der scorer lig med eller mindre end 8 rigtige, bør efterfølgende testes med den individuelle DVO	Dansklærer i samarbejde med læse- / specialvejleder eller anden fagperson med særlig indsigt i læsning og læsevanskeligheder
3.	DVO individuel i slutningen af 3. klasse <u>Eventuelt:</u> IL-Basis: Tekst og Ord	Dansklærer i samarbejde med læse- / specialvejleder eller anden fagperson med særlig indsigt i læsning og læsevanskeligheder

	IL-mellem Testbatteri Den Nationale ordblindetest i slutningen af 3. klasse (maj) for de elever, som har vist tidlige risikotegn og har modtaget særligt tilrettelagt forløb i indskolingsforløbet	
--	---	--

(Test for elever i risiko for udvikling af dysleksi – se Undervisningsministeriets hjemmeside)

Tiltag 1.– 2. årgang

Efter den forebyggende indsats i 0. årgang er det nødvendigt at fortsætte den særlige indsats for de elever, der er i risiko for at udvikle ordblindhed.

Der iværksættes en intensiv målrettet indsats med fokus på systematisk undervisning i udnyttelse af skriftens basale lydprincip i læsning og skrivning, herunder:

- Iværksætte tidlig læsehjælp, når eleven ikke kan følge den almindelige undervisning på 1. årgang - evt. **"Læseløft"**.
- Eleven har en læseven, som daglig læser med eleven, ex. makkerlæsning eller i skolens understøttende undervisning.
- Læse dagligt med en voksen.
- Skrive dagligt (opdagende skrivning / børnestavning).
- Stavning: Eleverne skal være aktive og reflekterende.
- Systematisk læsetræning i tekster tilpasset eleven.
- Tekster på elevens niveau, gerne genlæsning af kendt tekst.
- IT-støtte med ordforslagsprogram og oplæsningsstøtte.
- Kursus for elevens forældre i ordforslagsprogram og oplæsningsstøtte.
- Gentagelse og overindlæring
- Opmuntring og forståelse

Tiltag 3. klasse:

- Der opstilles læringsmål og evalueres løbende.
- Kursus med fokus på det fonologiske princip, f.eks. "VAKS" eller "Fonologik".
- Lydbaseret staveundervisning: Direkte instruktion i at komme fra lyd til bogstav og fra lydfølger til bogstavfølger og ved at få direkte instruktion / undervisning i alle morfemtyper.

- Gentaget læsning
- Arbejde med skriftlig fremstilling
- Arbejde med skriveskabeloner (ex Margit Gades skriveskabeloner)
- Kompenserende IT
- NOTA.dk, Ereolen.dk, mfl.
- Kursus for klassens lærere og elevens forældre i ordforslagsprogram og oplæsningsstøtte

Overgangen fra indskolingen til mellemtrinnet

Skolen skal lave en procedure for, hvordan oplysninger om elevens læsning og skrivning kommer videre fra indskolingen til mellemtrinnet. Planen skal tage højde for, at alle elevens nye lærere får viden om elevens vanskeligheder og brug af IT-kompensation.

Vær særlig opmærksom på, at oplysninger kan gå tabt ved:

- Lærerskifte
- Nyansættelse
- Vikar

Tegn på dysleksi på mellemtrinnet:

- Ordblindhed i familien
- Læser langsomt og upræcist i alle fag. Har især svært ved at læse ukendte/uvante ord
- Vanskeligheder med at stave
- Vanskeligheder med at formulere sig skriftligt
- Undgår læsning og skrivning
- Mangler ord og begreber
- Manglende genrekendskab
- Problemer med at formulere sig skriftligt
- Vanskeligheder ved at lære fremmedsprog. Især er engelsk en udfordring
- Svært ved at læse og skrive af fra tavlen
- Problemer med at genfortælle tekster
- Svært ved at læse mellem linjerne og reflektere over det læste
- Nederlagsfølelse og evt. sociale problemer

Test:

Klasse	Hvad	Hvem
4.	Stavetest, der afdækker elevens eventuelle niveau, f.eks. staveprøve fra Hogrefes forlag, en ST-prøve eller anden diktat Nationale test i læsning Elev, der placerer sig i kategorien "mangelfuld præstation" eller i "ikke	Dansklæreren Læsevejlederen / specialvejlederen

	tilstrækkelig præstation", skal afdækkes individuelt med Elbros ordlister. Ved begrundet mistanke om dysleksi anvendes Ordblindetesten. Hvis elevens resultater falder i rød eller gul kategori testes yderligere med Testbatteriet, en IL-prøve og en staveprøve.	
5.	Stavetest, der dækker elevens aktuelle niveau, f.eks. Hogrefes Staveprøve, ST-prøven eller tilsvarende Frivillig National test i læsning Elev der placerer sig i kategorien "mangelfuld præstation" eller i "ikke tilstrækkelig præstation" i de nationale test og/eller har mange fejl i diktaten, skal afdækkes individuelt med Elbros ordlister. Ved begrundet mistanke om dysleksi anvendes Ordblindetesten. Hvis elevens resultater falder i rød eller gul kategori testes yderligere med Testbatteriet, en IL-prøve eller en staveprøve.	Dansklæreren Læsevejlederen/specialvejlederen
6.	Stavetest, der afdækker elevens aktuelle niveau, f.eks. Hogrefes Staveprøve, ST-prøven eller tilsvarende. Nationale test i læsning Elev der placerer sig i kategorien "mangelfuld præstation" eller i "ikke tilstrækkelig præstation" i de nationale test og/eller har mange fejl i diktaten, skal afdækkes individuelt med Elbros ordlister. Ved begrundet mistanke om dysleksi anvendes Ordblindetesten. Hvis elevens resultater falder i rød eller gul kategori testes yderligere med Testbatteriet, en IL-prøve eller en staveprøve.	Dansklærer Læsevejleder / specialvejleder

Tiltag på mellemtrinet:

- Læsebånd med særlig støtte til elever i læsevanskeligheder.
- Læsemakkerforløb på tværs af årgange.
- Systematisk og daglig læsetræning i tekster på elevens niveau.
- Læselog sammen med eleven, så læringsprocessen følges.
- Morfemkursus (fra rod morfem til bøjnings- og afledningsmorfemer).
- Arbejde med strategier for ordlæsning, fx lydsyntese/analyse, analogi.
- Læsetræning i den understøttende undervisning.
- Særligt tilrettelagt læseforløb på hold med få elever.
- Arbejde med strategier for læseforståelse, såsom læseformål, aktivering af forforståelse og viden, ordkendskab, semantik, tekstbånd, genrer, bevidsthed om egen læsning.
- Særligt tilrettelagt forløb i genrelæsning og -skrivning
- Læsning og skrivning med IT-støtte
- Kursus i brug af IT-støttende programmer
- Arbejde med strategier for anvendelse af ordforslags-/oplæsningsprogrammer
- Modellerende, guidende og dialogbaseret undervisning
- Arbejde med elevens selvforståelse
- Giv eleven tid, opmuntring og forståelse

Overgangen til udskolingen

Skolen skal lave en procedure for, hvordan oplysninger om elevens læsning og skrivning kommer videre fra mellemtrinet til udskolingen. Planen skal tage højde for, at alle elevens nye lærere får viden om elevens vanskeligheder og brug af it kompensation.

Vær særlig opmærksom på, at oplysninger kan gå tabt ved:

- Lærerskifte
- Nyansættelse
- Vikar

Tegn på dysleksi i udskolingen

- Ordblindhed i familien
- Undgår læsning og skrivning
- Udsætter opgaver med læsning og skrivning
- Læser langsomt og upræcist i alle fag
- Begrænset ord- og begrebsforråd, fx på grund af manglende læseerfaringer
- Svært ved at tilpasse læsemåde til læseformål
- Manglende genrekendskab
- Vanskeligheder med at navigere i og sortere i multimodale tekster
- Problemer med at resumere tekster
- Svært ved at læse mellem linjerne og reflektere over det læste

- Svært ved at besvare åbne spørgsmål til teksten
- Vanskeligheder med retstavning
- Problemer med at formulere sig skriftligt
- Vanskeligheder med at lære fremmedsprog, især er engelsk en udfordring
- Nederlagsfølelse, evt. sociale problemer
- Opfylder måske ikke de faglige kriterier for at være uddannelsesparat

Test:

Klasse	Hvad	Hvem
7.	Frivillig National test i læsning Stavetest, der dækker elevens aktuelle niveau, f.eks. Hogrefes Staveprøve, ST-prøven eller tilsvarende. Elever der placerer sig i kategorien "mangelfuld præstation" eller i "ikke tilstrækkelig præstation" i de nationale test og/eller har mange fejl i diktaten, skal afdækkes individuelt med Elbros ordlister. Ved begrundet mistanke om dysleksi anvendes Ordblindetesten. Hvis elevens resultater falder i rød eller gul kategori testes yderligere med Testbatteriet, en IL-prøve, en staveprøve.	Dansklæreren Læsevejleder eller specialvejleder
8.	Stavetest, fx ST 8 eller anden stavetest, der afdækker elevens aktuelle niveau Nationale test i læsning Elever der placerer sig i kategorien "mangelfuld præstation" eller i "ikke tilstrækkelig præstation" i de nationale test og/eller har mange fejl i diktaten, skal afdækkes individuelt med Elbros ordlister. Ved begrundet mistanke om dysleksi anvendes Ordblindetesten. Hvis elevens resultater falder i rød eller gul kategori testes yderligere med Testbatteriet, en IL-Ungdom prøve og en staveprøve.	Dansklærer Læsevejleder / specialvejleder
9.	Terminsprøver Afgangsprøven (skærpet opmærksomhed om afgangsprøver på særlige vilkår):	

	Elever, som anvender IT-kompensation til daglig, skal også have adgang til at anvende kompensation ved afgangsprøven. Skolen skal sikre, at eleven kan bruge de kompensatoriske hjælpemidler ex. ved "et brush up kursus".	
--	---	--

Tiltag i udskolingen

- Læsning og skrivning med it-støtte i alle fag.
- Aftaler om lyttelæsning.
- Læsebånd med særlig støtte til elever i læse- skrivevanskeligheder.
- Særlige kursusforløb på mindre hold i fx genrelæsning og -skrivning, læseforståelsesstrategier, CD-ord og afgangsprøven.
- Eleven forberedes så vidt muligt på emneforløb ved at se video, film eller billeder inden emnet påbegyndes.